

15.3.2018

Työ- ja elinkeinoministeriö

kirjaamo@tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 22.2.2018

SIVIILIPALVELUSVELVOLLISTEN POIKKEUSOLOJEN AIKAISTEN TEHTÄVIEN SELVITTÄMINEN ERI MINISTERIÖIDEN HALLINNONALOILLA

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Metsähallitukselta lausuntoa siviilipalvelusvelvollisten poikkeusolojen aikaisten tehtävien selvittämiseksi eri ministeriöiden hallinnonaloilla. Metsähallitus lausuu lausuntopyynnön johdosta seuraavaa:

Metsähallituksen Luontopalveluissa on ollut siviilipalvelusvelvollisia vuosittain töissä vaihteleva määrä, keskimäärin noin 0-5 henkilöä. Siviilipalvelusvelvolliset ovat työskennelleet muun muassa kansallispuistoissa ja luontokeskuksissa erilaisissa tehtävissä. Siviilipalvelusvelvollisten työtehtävät ovat sisältäneet muun muassa asiakaspalvelua, maastotöitä ja asiantuntijatehtäviä.

Seitsemisen kansallispuistossa on pääsääntöisesti työskennellyt siviilipalvelusvelvollisia tasaisesti vuodesta 2004 lähtien. Siviilipalvelusvelvollisen paikka on täytetty, jos sopiva ehdokas on löydetty. Seitsemisen kansallispuistossa on ollut siviilipalvelusmies muun muassa vuosina 2016 ja 2017. Siviilipalvelusmiehen työtehtävinä on ollut asiakaspalvelu luontokeskuksessa ja Koveron perinnetilalla sekä kenttätiimin avustaminen muun muassa maastotöissä Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistoissa. Järvi-Suomen Luontopalveluilla on viime vuosina ollut ainakin kaksi siviilipalvelusvelvollista asiantuntijatöissä. Työt ovat liittyneet suoalueisiin ja lajimäärityksiin. Lisäksi Kolin kansallispuistossa on työskennellyt siviilipalvelusmies vuosina 2015 ja 2016. Siviilipalvelusmiehen työtehtäviin on kuulunut asiakaspalvelua sekä hieman maastotöitä.

Siviilipalveluslain 65 §:n 4 momentin mukaan siviilipalvelusvelvollisen liikekannallepanon aikainen palvelus tapahtuu siviilipalveluskeskuksen johtamana ja alaisuudessa taikka pelastuslain (468/2003) 4 §:ssä tarkoitettujen pelastusviranomaisten, mainitun lain 6 §:n 1 momentin 5-10 kohdassa tarkoitettujen pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun osallistuvien eri viranomaisten taikka opetusministeriön ja sen alaisten virastojen johtamana ja alaisuudessa. Opetusministeriön hallinnonalalle kuuluu valmiuslain mukainen kulttuuriomaisuuden suojeleminen. Metsähallitus katsoo, että siviilipalvelusvelvollisia tulisi voida poikkeusoloissa käyttää Metsähallituksen hallinnassa olevan kulttuuriomaisuuden suojaamiseen ja merkitsemiseen. Ensi sijaisesti tämä koskisi ns. Haagin yleissopimuksen kohteita. Haagin vuoden 1954 yleissopimus kulttuuriomai-

15.3.2018

suuden suojelemiseksi aseellisen selkkauksen sattuessa on Unescon alainen humanitaarinen yleissopimus, jonka tavoitteena on kulttuuriomaisuuden suojeleminen aseellisen selkkauksen sattuessa. Sopimusta täydentää Suomessa laki kulttuuriomaisuuden suojelemista aseellisen selkkauksen sattuessa koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ja pöytäkirjan soveltamisesta (1135/1994). Niin sanottu Haag-luettelo sisältää Museoviraston asiantuntijankemeyksen mukaisen listan kansallisesti merkittävästä kulttuuriomaisuudesta. Luettelo on laadittu etupäässä puolustusvoimien ja pelastusviranomaisen kriisin aikaista toimintaa varten. Hankkeessa on tutkittu vain alustavaan luetteloön sisältyvä rakennettu kulttuuriomaisuus. Museovirasto laati luettelon vuonna 2013, mutta sitä ei toistaiseksi ole vahvistettu. Luetteloön esitetyistä kohteista Metsähallituksen hallinnassa on muun muassa monia saamelaiskohteita saamelaisten kotiseutualueella.

Yleissopimuksen tavoitteena on, että aseellisen konfliktin osapuolet pidättäytyvät hyökkäyksistä kulttuuriomaisuutta kohtaan ja rauhoittavat kohteet sellaiselta sotilaalliselta toiminnalta, joka vahingoittaisi kohdetta tai oikeuttaisi vastapuolen vihamieliseen reaktioon. Sopimuksen täyttämisen edellytyksenä on, että sen hyväksyneet valtiot varautuvat jo rauhan aikana kulttuuriperinnön suojeleluun ja tuovat sopimuksen sisällön kansalaistensa ja asevoimien tietoisuuteen. Metsähallitus katsoo, että sopimuksen sisältö sopisi osaksi siviilipalvelusvelvollisten koulutusta.

Metsähallituksella on lisäksi useita kohteita, joille on tehty pelastuslain (2011/379) 15 §:n edellyttämä pelastussuunnitelma, koska lainkohdan mukaisesti *”kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat”*. Tärkeimmät näistä Metsähallituksen arvokohteista kuuluvat valtion strategiseen kulttuurihistorialliseen kiinteistövarallisuuteen. Strategiset kohteet on valittu valtion kiinteistöstrategian periaatteiden mukaan ja ne sisältävät myös edellä mainitut Haag-kohteet. Arvokohteisiin kuuluu myös muita kohteita, joille on laadittu pelastuslain mukaiset pelastussuunnitelmat. Poikkeusoloissa edellä mainittujen kohteiden pelastussuunnitelmat on käytävä läpi ja arvioitava, millaisia suojele- ja turvaamistoimia kohteilla on mahdollista tehdä. Metsähallitus katsoo, että siviilipalvelusvelvollisia voitaisiin poikkeusoloissa käyttää myös näissä tehtävissä.

Lisätietoja lausunnosta antaa apulaisjohtaja Seppo Manninen, puh. 0400 158 863.

Pääjohtajan sijaisena

Tapio Pouta
kehitysjohtaja

